

Dansk jødisk litteratur

inspirationskatalog





Indsigt gennem litteraturen

I 2022 indledte Furesø Biblioteker et tre-årigt samarbejde med Immigrantmuseet og Dansk Jødisk Museum om projektet *Indtryk, aftryk, udtryk – det handler om at være tryk* med fokus på at oplyse om danskjødsk historie, liv og kultur. Projektet er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen.

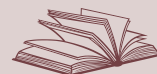
Det faldt naturligt at udarbejde en litteraturliste som en del af bibliotekets bidrag til det samlede projekt. Derudover oplevede vi også en øget nysgerrighed og interesse for at få mere indsigt i det danskjødsk – en interesse, der fulgte i kølvandet på udgivelsen af Benjamin Koppels roman 'Annas sang' i 2022. Dertil kom vores eget ønske om i biblioteksudlånet at kunne formidle andre titler end det klassiske skuespil 'Indenfor murene' af Henri Nathansen og romanen 'En jøde' af M.A. Goldschmidt.

Vi søgte inspiration hos litteraturkritiker Klaus Rothstein, hos Jødisk Informationscenter og i antologien 'Ahasverus: jødiske elementer i dansk litteratur'. Vi har efterfølgende haft alle bøger i hænderne.

Danskjødsk litteratur forstår vi som litteratur skrevet både af danske forfattere med jødisk baggrund og af danske forfattere, der har blik for en jødisk tematik. Altså skildringer både inde fra og uden for murene.

Litteraturlisten skal tjene til inspiration for den interesserede og er et kurateret katalog over bøger, der på forskellig vis afspejler jødisk liv og kultur. Vi peger primært mod romaner og personlige fortællinger, der anvender jødiske temaer eller motiver, skildrer essentielle problematikker, tidstypiske vinkler samt tankevækkende flugtberetninger.

Bøgerne er inddelt i et antal kategorier for at gøre listen mere appellerende og overskuelig og indleder med klassikerne. Nogle af vores største forfattere som Steen St. Blicher, H.C. Andersen, Johannes V. Jensen og Henrik Pontoppidan har været optaget af samtidens blik på det eksotisk jødiske. Vi afslutter listen med en håndfuld nyere faglitterære titler og med et lille udblik til nordisk litteratur.



God læselyst

Litteraturformidler Ann-Lisbeth Holm
& bibliotekar Helle Winther Olsen
Furesø Bibliotekerne, 2025

H.C. Andersen: Jødepigen, 1855

Fortælling om den fattige jødepige Sara der siden sin barndom været betaget af det kristne budskab. Af loyalitet mod sin familie forbliver hun dog livet igennem tro over for sin egen religion. Ved sin død må hun derfor begraves uden for den kristne kirkegård, men Guds sol rækker også ud over gærdet og den kristne opstandelsestro kan lyse over hende.



Jens Baggesen: Labyrinten, 1792 -93, udgave 2016 (41.04)

Labyrinten er en rejsedagbog fra forfatterens rejse til Tyskland, Schweiz og Frankrig i 1789. Heri finder man autentiske og etnografisk præcise skildringer fra bl.a. den jødiske ghetto i Frankfurt am Main. Baggesen argumenterer for bedre levevilkår for jøderne. Den uværdige behandling er både uretfærdig og umenneskelig og det sikreste middel til at forhindre al politisk fremgang og forbedring for jøderne. ('Jødegaden', bind 2, side 81 ff)

“*Glennemvandringen af Jødegaden, og Synet af dens Jammerscener havde efterhaanden nedstemt mit Lune til dybeste Melankolie. Tilbageblikket paa denne næstyderste Grad af menneskelig Elendighed tændte Følelser i mit Hierte, som jeg ønskede at kunne meddeele ikke blot mine faa Læsere; men alle de Tusinde gange Tusinde, som ikke læse mig.* (s. 84)

Steen Steensen Blicher: Jøderne på Hald, 1828

Historisk novelle om det karakteristiske forhold på herregården Hald, at denne i slutningen af 1600-tallet blev beboet af en jødisk familie.



Johs. V. Jensen: Kongens fald, 1901

Historisk roman der udspiller sig i 1500-tallet og handler om studenten Mikkel Thøgersen, hvis skæbne på sær vis kommer til at knytte sig til Christian den Anden og lejesoldaten den kønne Otte Iversen. Mikkel er hemmeligt forelsket i den smukke jødinde Susanna, og da han opdager at Otte har forført hende og er skyld i at hun kommer i gabestokken for hor, søger han hævn.

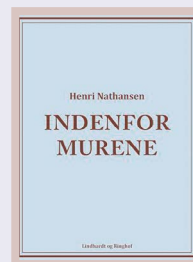
“*Der sad to i stokken, en mand, som havde stjålet, og en kvinde, der var bleven grebet i hor. Hun var meget ung og over al måde køn, det var Mendel Speyers datter Susanna. [Vægteren] havde længe haft kig på Susanna, over det folk skrev så umiskendeligt på hushjørnet om hende (....) Hvis Susanne Mendelsdatter nu havde været dansk, så man kunne stole på, hun drog næring til dig, der blev i byen, ville vægteren sagtens have vendt det blinde øje til (....) Men Susanna var en udenlandsk sort ting.* (s. 45, udgave 2015)



Klassikere

B.S. Ingemann: Den gamle Rabbin, 1827

Fortællingen tager udgangspunkt i de uroligheder i Hamborg, som senere førte til Jødefejden i København. Den gamle Philip Moses bliver overfaldet på gaden, mens han går med sit barnebarn Benjamine. De bliver reddet i sikkerhed af en ung kristen mand; de to unge forelsker sig i hinanden, men kan ikke få den gamles velsignelse.



Henri Nathansen: Indenfor murene (drama), 1912

Skuespil i fire akter der skildrer, hvordan livet i en traditionel københavnsk, jødisk familie udfordres, da datteren Esther Levin forelsker sig i den kristne Jørgen Herming.

“Jeg synes selv sommetider, at jeg er lidt for meget Jøde. Jeg hører selv for meget til her – indenfor Murene. Men der er jo noget andet udenfor – og der ER slået Hul i Muren – og det er maaske godt, at de derude faar at se, hvordan vi er, og vi herinde faar at se, hvordan de andre er. Mennesker er vi dog alle.
(s. 104, udgave 1961)



Henrik Pontoppidan: Lykke-Per, 1898-1904

Den klassiske dannelsesroman om præstesønnen Per Sidenius, der gør oprør mod det traditionsbundne religiøse miljø, han vokser op i. Han kapper familiebåndene og drager til København og kaster sig over det naturvidenskabelige studium for at realisere sine store projekter og drømme. Per tror på sig selv og får via sin forlovelse med Jakobe indpas i jødiske, indflydelsesrige kredse med mulighed for at realisere sine store ambitioner. Jakobe er romanens stærke, kvindelige karakter.

Klassikere



Jeanne Goldschmidt: Faster Hildas testamente, 2020

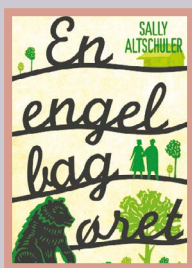
Biografisk roman om den jødiske kunsthistoriker, kunstsribent og maler Ernst Ludvig Goldschmidts liv (1879–1959), fortalt af hans barnebarn.

Rachel Rachlin: 16 år i Sibirien, 1982 (99.4)

Et ungt jødisk par mødes i Tivoli i midten af 1930'erne og forelsker sig. Rachel er fra København, og Israel er en forretningsmand fra Litauen. De bosætter sig i Litauen uden at ane, hvordan verdenshistorie og politik vil gribe ind i deres liv. Rachel og Israel og deres lille familie undslipper den sikre død under Hitler, men deporteres til Sibirien. Efter 16 år får familien lov at komme til Danmark.



Familie og tradition



Sally Altschuler: En engel bag øret, 2011

Slægtsroman om livet i forfatterens jødiske familie i en landsby i Rusland og om slægtens historie fra midten af 1800-tallet og frem til farfaren kommer til Danmark i 1912. Romanen byder på mange sjove historier, nærmest skrøner, der giver et godt billede af zartidens Rusland og en dagligdag med jødisk kultur.

“Jeg har aldrig betragtet hverken mig selv eller mine forældre som overlevende, uagtet at mine forældre var voksne, da røgen fra kremeringerne skreg til himlen. Der er ikke langt fra at være overlevende til at være offer, men det har vi aldrig været. [...] Denne fortælling er [...] en fortælling om det levede liv.
(s. s. 306)

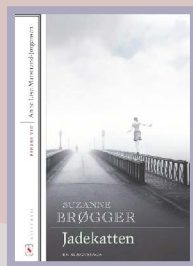
Flemming Behrendt: Fra et hjem med klaver - Herman D. Koppels liv og erindringer, 1988 (99.4)

Komponisten og pianisten Herman D. Koppel fortæller erindringer; bl.a. om sin jødiske baggrund, om tidens musikpersonligheder samt om sit eget familieliv med børnene Therese, Lone, Thomas og Anders.



Benjamin Koppel: Sommerfuglens stemme, 2024

Jødisk slægtshistorie om Koppelmanfamilien fortalt gennem Ruth og hendes barnebarn Alexander. En historie om nedarvede traumer og musikken som en livline i alt det tragiske. Fortællingen begynder med operasangerinden Ruth i Theresienstadt i 1943 og føres op til 2015, hvor hendes barnebarn finder nogle kassettebånd med Ruths fortælling på.

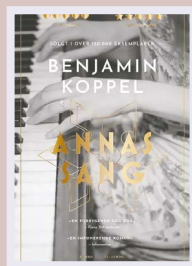


Suzanne Brøgger: Jadekatten, 1997

Fem generationer af den jødiske slægt Løvin har fulgt med samfundsudviklingen, med kvindernes drømme, håb og handlekraft som det bærende. Alligevel har der ikke været overskud til at bevare første generations styrke.

Karin Lützen: Mors hemmelighed, 2009 (99.4)

Forfatteren fortæller om sin af-dækning af moderens ukendte jødiske baggrund og hvad opdagelsen har betydet for hendes identitet. Fortællingen suppleres med faghistoriske afsnit om jøder i Frankrig og om slægtsforskning som kulturhistorisk fænomen.



Benjamin Koppel: Annas sang, 2022

Jødisk slægtshistorie fortalt gennem næsten hundrede år. Som eneste pige i den jødiske familie Koppelman er Hannah Koppelman oppe imod stærke traditioner. Hun har en drøm om at blive musiker som sine brødre. Da hendes brødre gifter sig med danske piger, som er ildeset i den viljestærke mors øjne, synes moderen det er op til Hannah at redde familiens ære og gifte sig ind i en jødisk familie.

“Hvis man styrer efter lykken ender man med at brække nakken. Man må finde lykken i det, man bliver tilbudt her i livet” [siger Moriah] “Så lad os håbe det ikke er sandt, sagde Hannah (...) At det kun kan gå ned ad bakke efter brylluppet. (s. 304-305)

Agnes Jelhof Jensen: Glemmebogen, 1991 (99.4)

Brudstykker af forfatterens barndoms-erindringer fra en velhavende jødisk familie i 1920'ernes og 1930'ernes frederiksbergske borgerskab.



Anita Furu: Mit halve liv, 2018

I 1906 ankommer forældreløse Ruth til København på flugt fra pogromerne i Rusland. Hun adopteres af en velhavende jødisk kvinde og indlemmes i familien dér. Men ønsket om at kende sin virkelige identitet samt savnet af de forsvundne søskende bliver et livsvilkår, der følger hende.

“ – Mor, helt ærligt. Hvorfor vil du absolut smede mig sammen med en jødisk mand?
– Jeg har aldrig levet sådan jødisk.
– I var ortodokse.
Det lyder så bastant, når hun siger det. Vi levede bare, som man gjorde dengang, når man var af jødisk slægt. Jeg flytter mamas sabbatstager tilbage på kommoden. Jeg havde sat dem på bordet, mens vi spiste. Jeg tror ikke engang, at Inge ved, det er sabbatstager. (s. 251)

Sam Besekow: Fra majonæsekvarteret til Det Kongelige Teater, 1994 (99.4)

Sceneinstruktøren og forfatteren fortæller om barndommen og ungdommen i Laksegade og Hummergade, et kvarter i København befolket med jødiske indvandrere.

Daniel Dencik: Nordisk vildt, 2018

To brødre får to meget forskellige livsbaner. Den ene med ensomhed og hvervet som soldat, den anden med en traditionel kernefamilie. Romanen berører emner som religiøs fanatisme, barndomstraumer og jødisk mysticisme.



Kultur & identitet



Jeanne Capelle: Min sjæls vandmærke, 2021 (99.4)

Psykolog Mirjam Capelle har altid vidst, at hun har en jødisk familiebaggrund, men hun har også haft en fornemmelse af, at der hviler en mørk skygge over hendes liv. Det forsøger Capelle at finde baggrunden for ved at fortælle om sin slægts historie. En gribende historie om at forlige sig med familiens traumer og finde sin egen identitet.



Martin Krasnik: Fucking jøde, 2014 (99.4)

Journalist Martin Krasnik fortæller om sin baggrund, om sin jødiske identitet og slægt, hvad der driver ham som journalist, holdninger til danske medier, syn på Israel og Palæstina, det politiske klima i Danmark m.v. En blanding af slægtshistorie, selvbiografi, journalistisk og politisk debatbog.

Gerz Feigenberg: Bastard, 1985

En læge af jødisk oprindelse har problemer med sin identitet og sit forhold til kvinder, men hans bedstemors beretning om sit liv hjælper ham til en afklaring.

Pia Tafdrup: Territorialsang – en Jerusalemkomposition, 1994

Digtkreds med byen Jerusalem som et gennemgående motiv, der til gengæld bliver behandlet og fortolket fra mange forskellige synsvinkler.

Digtene opstår i mødet mellem digteren og Jerusalem på flere planer.



Kaspar Colling Nielsen: Den danske borgerkrig 2018-2024, 2013

Danmark i fremtiden. I 2018-24 raser borgerkrigen med drab, selvtægt, sammenbrud og kaos til følge. 450 år senere fortæller rigmanden, der ved hjælp af stamceller stadig er i live, om sine tanker, tab og oplevelser til sin talende hund. Bogen er inspireret af forfatterens egen familiehistorie samt temaer som holocaust, 2. verdenskrig og ondskab.



Flemming Møldrup: Har du set min far? 2024 (99.4)

Da Flemming Møldrup i 2017 tager til sin fars begravelse i Israel, bliver hans manglende relation til faren påtrængende. De to har aldrig boet sammen – hvem var han egentlig? I sin søgen efter at lære sin far og sine egne rødder bedre at kende, rejser Flemming Møldrup tilbage i familiehistorien.

“Jeg har også dedikeret bogen til alle andre børn, der er rundet af flere kulturer. Ikke fordi denne bog er en redningskrans, men fordi den forhåbentlig viser, at det ikke altid er skidt at have to kulturer i sig. Det kan også være en gave. Det er det blevet for mig.
(s. 198)

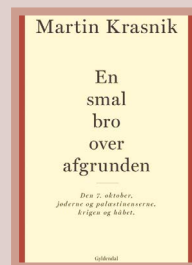


Kultur & identitet



Henrik Goldschmidt: Manden der ville reparere verden med musik, 2019 (99.4)

Biografi om Henrik Goldschmidt - oboist og stifter af Goldschmidts Musikakademi hvor elever af alle religioner mødes i et musikalsk fælleskab. Det er en fortælling om, hvordan tro og vilje kan flytte bjerge og forandre skæbner. Om at alt begynder med en idé og det enkelte menneske.



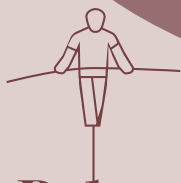
Martin Krasnik: En smal bro over afgrunden, 2024 (98.22)

Terrorangrebet på Israel d. 7. oktober 2023 har ikke bare affødt en krig mellem Israel og Hamas, det har også trukket linjerne op i Europa. Konflikten er vævet ind i Krasniks egen historie: Om at føle sig hjemløs som dansk jøde, om hans forhold til både Israel og palæstenserne, om afmagten og hans håb for fremtiden.

“ To folk, to fortællinger, to traumer, en krop med to hoveder, der skrider af hinanden i frygt og smerte.
(S.20)

Herbert Pundik: Det er ikke nok at overleve, 2005 (99.4)

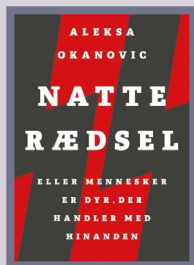
Tidligere chefredaktør på Politiken, Herbert Pundik, beretter bl.a. om sin jødiske opvækst, flugten fra nazisterne, deltagelsen i Den arabisk- israelske krig 1948-1949, emigrationen til Israel i 1954, det politiske engagement i staten Israel og om den stadige forbindelse til Danmark.



Balancegang

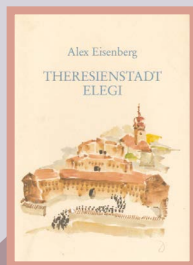
Simon Pasternak: Dødszoner, 2013

Heinrich skal som kriminalbetjent forsøge at fange en morder, der har dræbt en SS-general på Østfronten i sommeren 1943. Hans menneskelighed sættes på store prøver i samarbejdet med SS, jo tættere han kommer på de ufattelige grusomheder, der finder sted i Hviderusland under krigen – ikke mindst rettet mod jøderne.



Aleksa Okanovic: Natterædsel, 2023

Skæbnsvanger historie fra en koncentrationslejr i Polen under 2. verdenskrig. Den jødiske fange Adam er psykoterapeut og hentes fra lejren hen til lejrkommandantens og hans kones hus. Hvis han kan kurere de natlige skrig fra parrets søn, må et antal jøder forlade lejrens barakker.



Alex Eisenberg: Theresienstadt elegi, 1993 (99.4)

Forfatteren blev i 1943 som 20-årig tysk jøde, bosiddende i Danmark, deporteret til kz-lejren Theresienstadt. Han sad der frem til befrielsen og skrev 50 år senere sine erindringer om den forfærdelige tid. Eisenberg skildrer hvordan håbet gav kræfter til at overleve, og hvorledes man bærer de tunge minder med sig resten af livet.

Ib Katznelson: Lad ham dø - 2-årig i Ravensbrück og Theresienstadt, 2017 (99.4)

4. oktober 1943 skulle Ib Katznelson være sejlet til Sverige sammen med sin nære familie, men det satte en Gestapo-aktion på Syrefabrikken på Amager en stopper for. Som to-årig blev Ib Katznelson deporteret sammen med sin mor. Først til Ravensbrück og derpå til Theresienstadt. På baggrund af grundige kildestudier kan han nu fortælle familiehistorien.

Simon Pasternak: Hemmelighedsbærer, 2025

Samuel Schumann er sammen med sin lille dreng blevet deporteret til en lejr. Han er ungarsk jøde og læge, og ved ankomsten bliver han pillet ud af rækken af fanger, skilt fra drengen og fragtet til Kirurgisk Blok. Her venter Doktoren, som påstår at være Schumanns gamle elev. Nu skal de udrette store ting sammen. Doktoren vil have formlerne fra de dyreforsøg, Schumann forestod inden krigen.

Ralph Oppenheim: Det skulle så være, 1945

Roman i dagbogsform fra perioden september 1943 til april 1945 om en ung, jødisk kvindes flugtforsøg fra Danmark og efterfølgende ophold i først Horserød-lejren og senere koncentrationslejren Theresienstadt.

“Der er ingen tid på døgnet, hvor man føler det så grusomt at være her, som lige når vi har fået spist middagsmaden og sidder omkring ovnen og småfryser. Det ene øjeblik føler man mest trang til at græde – det næste til at sparke det hele ad helvede til.
(s. 100, 2. udgave 1966)

Holocaust





Dea Trier Mørch: Doras Dagbog, 2001

Et spil om en gruppe unge jøders flugt over Øresund oktober 1943. Det er bygget på gamle båndoptagelser og nutidige samtaler med overlevende, hvor der berettes om en gruppe unge jøders redning til Sverige i oktober 1943. Fortællingen begynder med en ung mor, Dora, der flygter med en etårig på armen og en bror ved hånden.

“Vi er meget bange. Vi tror hele tiden, vi bliver taget! Rygtet går om de 72 jøder, der – for få dage siden – holdt sig skjult på kirkeloftet i Gilleleje. De blev angivet. Gestapo foretog en razzia og førte dem til Horserød-lejren. (s. 16)



Bent Blüdnikow: Min fars flugt, 2013 (91.246)

Med udgangspunkt i faderen, Benjamin Blüdnikovs, dramatiske flugt til Sverige i oktober 1943 beretter forfatteren om de danske jøders redning i 1943 og om jødernes historie i Danmark under 2. verdenskrig.

Kjeld Koplev: Den evige flugt, 1994

Besættelsen og tyskerne er den ydre grund til, at dagbogsforfatteren – en jødisk mand i trediveerne – er flygtet til Sverige. Trods savn og manglende oplysninger fra Danmark giver flugten selverkendelse.





Aage Bertelsen: Oktober 43: Oplevelser og tilstande under jødeforfølgelsen i Danmark, 1952 (91.246)

Virkelighedsskildring af begivenhederne omkring de danske jøders flugt til Sverige oktober 1943.

“Sent ud på aftenen kom der telefonisk besked, at Gestapo foretog husundersøgelser langs kysten, og vi fandt det derfor nødvendigt at forlade huset og søge ind i landet. Vejret var meget ubehageligt, stærk blæst, piskende regn, bælgmørke. Målet for vor vandring var en bondegård 2-3 km inde i landet tilpas langt fra landevejen. Vi kom ind i stalden, derfra ad en smal stige op på loftet, hvor vi havde fået tilladelse til at overnatte i halmen.
(s. 42)

To krimier viser, at der
kontinuerligt skabes nye
fiktionsfortællinger ud fra
den danskjødiske (flugt)
historie:

.....

Anne-Sophie Lunding-Sørensen: Skæbne videre ukendt, 2025

Vivian Storm og hendes makker, Bjørn Molin, får til opgave at finde en forsvunden tysk kvinde, der flygtede til Danmark i 1943. Opklaringsarbejdet er svært at få hold på, sporene er få og vidnerne for længst gået bort. Samtidig har både Vivian og Bjørn deres eget at slås med.

Katrine Engberg: Det brændende blad, 2022

Liv Jensen, der er tidligere efterforsker, bliver sat på en cold case, der viser sig at trække spor tilbage til forfølgelsen af jøder under 2. verdenskrig. Flere omkring Liv bliver involveret, og ingen kan vide sig sikre. For dem, der elsker krimier.



Flugthistorier



Morten Brask: Havet i Theresienstadt, 2007

Daniel Faigel bliver deporteret til Theresienstadt under 2. verdenskrig, hvor han både møder kærligheden og mindes sin traumatiske barndom. En gribende og smertefuld fortælling om jøders ophold i Theresienstadt.

“ [i kreaturvognen] De vågnende flytter på sig og river de endnu sovende med sig, knuser deres søvn med bevægelser og stemmer. Når de vågner, slår de øjnene op, forvirrede over at befinde sig her; det varer øjeblikke, så husker de hvor de er, og nedtryktheden storkner i ansigterne. En kvinde rejser sig op med vidt opspilede øjne. (s. 9)

Stig Dalager: Davids bog, 1995

En iskold februarmorgen 1942 ændres livet for 11-årige jødiske David i Polen. Landsbyens jøder tvangsforflyttes, men det lykkes David at flygte. Alene ender han i Warszawas ghetto, hvor det barske liv for overlevende venter.

Jørgen W. Frøhlich: Pigen på balkonen, 2023

17-årige Simon er jøde og tvinges på flugt fra Tyskland under 2. verdenskrig. Hans drøm er at rejse til Palæstina, men flugten fører ham først gennem helt andre lande. For læsere af historiske romaner om jødeforfølgelserne og flugt.



Hanne Richardt Beck: De brune øjne, Arthur, 1993

8. april 1940 mødes den borgerlige Elizabeth og jøden Frantz. Krigen skiller dem, men resten af livet kredser de om hinanden, og deres familier flettes sammen af de unge generationer.



Blikke udefra

Tove Ditlevsen: Appelsiner, Noveller, 1948

Om antisemitisme i dagligdagen under Besættelsen. Hverken grønthandler Jonassen eller fru Nielsen er nazister, men alligevel sniger der sig noget ind i sindet. Novellen viser os hvordan jødehadet kunne brede sig under 2. verdenskrig.

“De er et fremmedlegeme i befolkningen, og hvis vi ikke holder dem nede, suger de al saft og kraft ud af os. Jonassen vidste ikke hvor de ord kom fra, men sådan var det så tit. Man hørte så meget i dagens løb, og lidt hang der vel altid ved. Og det lattede at sige den slags ting. Fanden forstå hvorfor.
(s. 196 i Tove Ditlevsen: Samlede noveller, 1998)

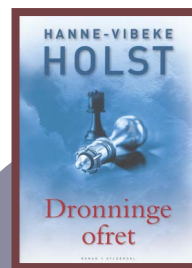


Pernille Juhl: Sara & August, 2022

Sara er jøde og kommer fra Berlin. August bor i Åbenrå og har nazisimpatier. Efter Krystalnatten mødes de to unge mennesker, og trods de afgrundsdybe forskelligheder forelsker de sig i hinanden. En romantisk fortælling i en historisk ramme.

Vilhelm Topsøe: Operasangerinden, 2009

Den berømte operasangerinde Helene er i Tel Aviv, hvor hun er inviteret til at synge i operaen. Her konfronteres Helene med sin jødiske baggrund, som hidtil ikke har spillet nogen større rolle i hendes liv. Pludselig kaldes hun hjem, da hendes mand har forsøgt selvmord efter at have besøgt hende i Tel Aviv. Det viser sig, at han har levet et dobbeltliv.



Hanne Vibeke Holst: Dronningeofret, 2008

I kapløb med en snigende demens og racistiske terrortrusler mod den jødiske, socialdemokratiske formand Elizabeth Meyer, kæmper hun for at bringe partiet tilbage til regeringsmagten og køre kronprinsessen Charlotte Damgaard i stilling.



Blikke udefra



Johanna Adorján: En ganske særlig kærlighed, 2013 (99.94)

Forfatteren fortæller om sine bedsteforældre, der var ungarske jøder. De flygtede til Danmark i 1956 og begik selvmord sammen, da bedstefaren blev alvorligt syg i 1991.

Pinches Welner: Fra polsk jøde til dansk, 1965 (99.4)

I sin posthume erindringsbog skildrer forfatteren åbent og oprigtigt indvanderes hårde kår i Danmark – særligt i perioden 1910-40. Han tilhørte selv gruppen af fattige jøder, som var indvandret fra Østeuropa og blev holdt strengt isoleret fra de gamle danske, jødiske slægter. Beretningen rummer mange detaljer om et danskjødisk liv med fattigdom og usikkerhed, om stærk antisemitisme og om Welners egen kamp for jødernes rettigheder.



Janina Katz: Mit liv som barbar, 1993 (99.4) & Min moders datter (digte), 1991

Den polskfødte Janina Katz' (1939-2013) kalejdoskopiske erindringer om sin slægts skæbne og sin egen opvækst som jødisk plejebarn i en kristen familie under nazisternes besættelse og om sit liv i Polen sammen med moderen indtil 1969.

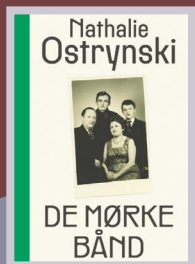
“Jeg er en tyv
Men hvem stjæler jeg fra?
Dette er ikke mit sprog.
Dette er ikke mit land.
Jeg kommer som en tyv om dagen.

Om natten opfører jeg mig
yderst hæderligt.
Besøger landsbyen
hvor jeg ikke blev født.
Taler mit eget sprog.
Sårene lukker
og åbner sig.

Jeg vågner åndeløs.
(s. 83 Min moders datter)



Danmark blev mit hjem



Nathalie Ostrynski: De mørke bånd, 2024 (99.4)

Journalist Nathalie Ostrynski fortæller sin polsk jødiske families historie. En slægtshistorie med oplevelser fra bl.a. Holocaust og livet som jøde i efterkrigstidens kommunistiske Polen.

“Jeg kommer aldrig i besiddelse af den forløsende oplysning, der får det hele til at falde på plads. Der er intet, der kan hele det. Jeg slipper aldrig af med det største nedarvede traume i min familie. Den spaltede identitet. Jeg ved, at det bånd trækker i mig og surrer mig fast. Det lader mig ikke undslippe. Min arv er at stå ude på sidelinjen i rollen som den fremmede. Med den fundamentale følelse af at ikke være helt som de andre. Det løber gennem min familie. (s.186)



Ludmila Spektor: Emigrant på livstid, 2014 (99.4)

Ludmila Spektors personlige beretning om at vokse op med antisemitisme i Ukraine i skyggen af 2. verdenskrig, og om sin flugt fra Ukraine og et nyt liv som indvandrer i Danmark.

“Jeg syntes, jiddisch var pinligt. For mig var jiddisch ikke et sprog, men et stempel. Det var tegn på at befinde sig på et meget lavt niveau i samfundet. Kom der nogen forbi, som ikke var jøde, bad jeg mine bedsteforældre om at lade være med at tale jiddisch. Hvis de kom til det alligevel, kunne jeg græde af hidsighed. I dag er jeg virkelig ked af, at jeg ikke har lært sproget selv. (s. 32)

Danmark blev mit hjem



Henri Goldstein: Danske jøder – 400 år set med andres øjne, 2023 (91.246)

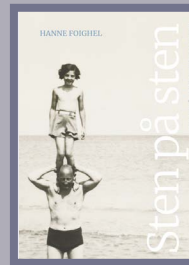
Den jødiske historie i Danmark er omfattende. I denne bog fortæller en række ikke-jødiske forfattere om jødedommen og jøderne i Danmark. Bogens skribenter omfatter politikere, forskere, kristne og muslimer, som med hver deres vidt forskellige udgangspunkter skriver om de danske jøder.



Lene Ewald & Thomas Harder: En sten for Eva, 2022 (99.4)

Eva Salomonsen (1855–1943) var af jødisk slægt og boede med sin mand og søn i København. 87 år gammel blev hun taget af Gestapo og sendt til Theresienstadt. Bogens udgangspunkt er den snublesten, som i 2020 blev lagt til minde om hende foran Bredgade 51 i København, hvor hun boede de sidste 30 år af sit liv.

“Eva blev smidt op bag på en lastbil og sammen med hjemmesygeplejersken kørt fra Bredgade til synagogen i Krystalgade, som det tyske politi anvendte som opsamlingssted for fangerne. ”Tyskerne opførte sig derinde, som man kunde vente det. Til Trods for at det var en Kirke, røg og drak og spiste de og profanerede Altret”.
(s. 266)



Hanne Foighel: Sten på sten: mine 400 år gamle danskjødiske rødder, 2022 (99.94)

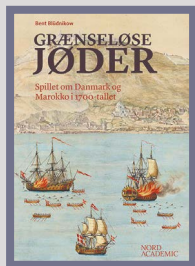
En udførlig og fascinerende danskjødisk familie historie fra 1600-tallet og frem til 2022, som samtidig bliver til historien om jøderne i Danmark. En grundig gennemgang af jødiske forhold og slægtsforskning.

Simon Kratholm Ankjærgaard: Oktober 1943 - de danske jøders flugt og fangenskab, 2022 (91.246)

Historisk interesserede får her en gribende historie om de danske jøders skæbne under 2. verdenskrig. Omdrejningspunkt er den tyske aktion mod danske jøder natten mellem 1. og 2. oktober 1943.



Historien om de danske jøder.....



Bent Blüdnikow: Grænseløse jøder - spillet om Danmark og Marokko i 1700-tallet, 2024 (91.241)

Vidtfavnende portræt af to marokkanske jødiske familieklaner, der spillede en stor og til tider tvetydig rolle i Danmarks dramatiske handelseventyr med Marokko i 1700-tallet. Klanernes efterkommere rejste bl.a. til Danmark, hvor de vakte opsigt med deres excentriske opførsel, der udfordrede både det jødiske og kristne samfunds trossyn.

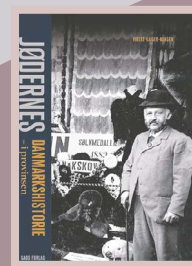
“Jagten på de omrejsende jødiske kosmopolitter har været intens og har af-dækket skæbner, som er dokumenteret med mængder af noter, for hvis man ikke kan dokumentere deres liv, ville læserne næppe tro, at så fantastiske skæbner kan være sande. Det er de.
(s. 15)



Sylvia Goldbaum Tarabini: Danske jøders liv og død i Theresienstadt, 2023 (91.246)

Om de 472 danske jøder, som det ikke lykkedes at flygte til Sverige under 2. verdenskrig. De blev arresteret og sendt til Theresienstadt. Gennem fortællinger fra nogle af dem, der blev arresteret og interneteret, formidles historien om de danske jøder, der ikke slap væk.

“Børnene maatte absolut ikke under-vises, men da der ankom en udenlandsk Kommission var der pludseligt anbragt et stort Skilt: "Kinderschule während der Ferien geschlossen". Ligesaa saa man på Værksteder pludseligt [...] "Rauchen während der Arbeit verboten", skønt det i Virkeligheden overhovedet var forbudt at besidde en eneste Cigaret!
(s. 295)



Vibeke Kaiser-Hansen: Jødernes danmarkshistorie - i provinsen, 2022 (91.246)

Bogen har hovedvægt på 1800-tallet og er den første samlede fremstilling af jødisk liv, kultur og integration uden for København. Især i Fredericia, Aalborg og Randers.



..... Historien om de danske jøder



Familien som forsvandt



Göran Rosenberg: Et kort ophold på vejen fra Auschwitz , 2012

Den svenske forfatter og journalist Göran Rosenbergs personlige skildring af sin barndom. I centrum står skildringen af farens vej fra Auschwitz til Södertälje og forsøget på at begynde et nyt liv i Sverige efter en skæbne som holocaustoffer under 2. verdenskrig.

Joanna Rubin Dranger: Ihukom os til livet, 2024

Dokumentarisk graphic novel om, hvordan Holocaust hviler i en udvidet svensk jødisk familie som ubehandlet traume og mørkelagt historie. Fremragende kunstværk og historieskrivning om Holocaust, 2. verdenskrig, traumer og psykologi.

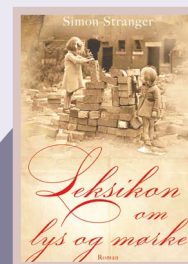
Gabi Gleichmann: Udødelighedens eliksir, 2013

Gennem slægten Spinoza fortælles jødernes historie i Europa fra 1100-tallets Spanien til 1990'ernes Norge. Den nedskrives af Ari, den allersidste af slægten, som gennem sin fortælling fastholder erindringen om historien og dermed gør den udødelig.



Elisabeth Åsbrink: Forladtheden, 2021

Slægtsroman, der følger tre generationer, Rita, Sally og K, i tre forskellige byer, London, Stockholm og Thessaloniki. Med spor tilbage til de jødiske forfædres skæbne, fortælles historien om en ukontrollerbar ensomhed, der går i arv.



Simon Stranger: Leksikon om lys og mørke, 2020

Roman der bygger på den virkelige historie om forfatterens svigerfamilie, den norske jødiske familie Komissar, og Gestapos håndlanger i Trondheim, Henry Oliver Rinnan.

